

Kati Laukkanen
Helsingin Sanomain Säätiö
Loppuraportti
28.6.2023

Opiskelin Helsingin Sanomain säätiön toimittajastipendillä lukuvuoden 2022-2023
Constructive Institutessa Tanskan Aarhusissa.

CONSTRUCTIVE INSTITUTE

Constructive Institute on nimensä mukaisesti rakentavaan journalismiin erikoistunut keskus. Constructive Institute saa rahoituksensa usealta eri säätiöltä ja yksityiseltä yhteisöltä. Journalistit Ulrik Haagerup ja Orla Borg perustivat Constructive Instituten vuonna 2017. Haagerup toimii instituutin toimitusjohtajana ja Borg on vastuussa Fellowship-ohjelmasta ja vastaa opetuksesta instituutissa. Instituutissa työskentelee yhteensä lähes kymmenen henkilöä, joko kokopäiväisesti, osa-aikaisesti tai opiskelujen ohella.

Kuluneena lukuvuonna instituutissa oli lisäksi 13 stipendiaattia. Muualta kuin Tanskasta stipendiaattiohjelmaan osallistui lisäksi yksi norjalainen (joka oli instituutissa ainoastaan kolme kuukautta) ja yksi englantilainen (joka oli asunut Tanskassa miltei parikymmenen vuotta ja hänellä oli Tanskan kansalaisuus). Molemmat puhuivat sujuvaa tanskaa. Kieli tuottikin paljon päänvaivaa. Usein tuntui hyvin kiusalliselta, että minun vuoksi kaikki instituutissa joutuivat vaihtamaan kielen tanskasta Englantiin. Myös osa stipendiaateista ilmaisi pettymystä siihen, että yhden henkilön vuoksi opetus joudutaan tarjoamaan englanniksi. Itse yritin lukuvuoden aikana opiskella tanskaa ja kävin tanskan kielikursseilla. Kymmenessä kuukaudessa kielitaitoni toki parani, mutta ei niin paljon, että olisin voinut opiskella pelkästään tanskan kielellä.

Instituutin kannattaisikin jatkossa miettiä kansainvälisyyttään. Constructive Institute korostaa olevansa kansainvälinen, mutta todellisuudessa kansainvälisyys instituutissa on minimissä. Miltei kaikki esimerkit, materiaalit ja aiheet koskivat yksinomaan Tanskaa ja muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikki vierailijat olivat tanskalaisia. Aiheet ja teemat, joista keskustelimme, olivat useimmiten todella paikallisia. Usein jopa hyperlokaaleja. Olisi suotavaa, että kansainvälisellä stipendiaattiohjelmalla olisi aito kiinnostus ja halu kulttuurienväliseen oppimiseen.

Parasta antia Constructive Institutessa oli ehdottomasti kanssastipendiaatit. Oli hyvin inspiroivaa jakaa vuosi lahjakkaiden kollegoiden kanssa, joita yhdisti paitsi intohimo journalismiin myös halu kehittyä ammatillisesti. Vietimme paljon aikaa yhdessä sekä instituutissa että sen ulkopuolella ja opin heiltä aivan valtavasti. Luulen että kontakteista ja suhteista, joita stipendiaattiaikana muodostin, tulee olemaan hyötyä työelämässä, mutta lisäksi sain myös useamman elinikäisen ystävän.

PROJEKTITYÖ

Constructive Institutessa opiskeluun kuului projektityön tekeminen. Tai niin luulin.

Projektini käsittelee rakentavan journalismin soveltuvuutta televisiodokumentteihin ja dokumenttisarjoihin. Tarkastelen esseessäni kirjallisuuden, tutkimuksen ja Constructive Institutessa saamani opetuksen avulla, miten rakentavan journalismin periaatteet soveltuvat televisiodokumentteihin ja televisiodokumenttisarjoihin – ja miten niihin olisi mahdollista lisätä rakentavan journalismin elementtejä.

Ensimmäinen (ja viimeinen varsinainen) projektia koskeva tapaaminen oli syyskuussa. Projektin ohjaajaksi minulle oli merkitty instituutin perustaja Ulrik Haagerup. Puolen tunnin tapaamisella emme kuitenkaan puhuneet projektistani oikeastaan sanaakaan; keskustelun terävin kärki oli hänen huolensa siitä, onko minulla kaikki hyvin. Hänen mielestään en hymyilyt instituutissa tarpeeksi. Syyskuun jälkeen kävin kerran pyytämässä opinnoista vastanneelta Orla Borgilta, voisiko hän keskustella hetken kanssani projektityöstäni. Keskustelimme aiheestani ja sen rajauksesta noin viisitoista minuuttia. Seuraavan kerran projektia sivuttiin ennen joululomaa, kun jokaisen stipendiaatin piti kertoa projektiansa tarkoitus pähkinänkuoressa. Aikaa tähän oli varattu 10 minuuttia henkilöä kohden. Neljännen ja viimeisen kerran projektityöstäni keskusteltiin keväällä erään oppitunnin jälkeen, kun kysyin projektityön ohjauksesta Borgilta. Borg kertoi olevansa sitä mieltä, että minun ei välttämättä tarvitse edes tehdä koko projektia. Hänen mielestään olisin esimerkiksi voinut tehdä listan ranskalaisia viivoja aiheestani, jos ylipäänsä halusin tehdä jotakin. Keskustelu kesti noin kaksi minuuttia.

Instituutti on keskittynyt rakentavan journalismin käyttöön uutisissa. Voi olla, että kiinnostus dokumentteja käsittelevään projektiin oli siksi vähäistä. Tosin myös muut stipendiaatit olivat samaa mieltä siitä, että projektityöhön ei ollut tarjolla riittävää ohjausta tai ohjeistusta. Saatoin projektini itsenäisesti loppuun, sillä koin sen tekemisen itselleni tärkeäksi, merkitykselliseksi ja mielekkääksi, vaikka totta kai motivaatioon ja lopputulokseen vaikutti

huomattavasti se, ettei apua työn tekemiseen ollut tarjolla. Tietysti tunsin velvollisuudekseni myös Helsingin Sanomien säätiötä kohtaan tehdä projektini mahdollisimman hyvin, vaikka instituutissa siitä ei kiinnostuneita oltukaan.

Projektityön tekemisessä oli kuitenkin se hyvä puoli, että itsenäisen työskentelyn aikana pääsin perehtymään rakentavan journalismin tutkimukseen. Instituutti ei ole akateeminen, mutta silti oli hyvin hämmäntävää, että emme juurikaan tutustuneet aiheesta tehtyyn akateemiseen tutkimukseen. Tunnen, että opin rakentavasta journalismista enemmän ja perusteellisemmin itsenäisen työskentelyni aikana kuin instituutissa. Instituutin ajatus rakentavasta journalismista on hyvin epämääräisellä pohjalla ja perustuu enemmän helppoihin onelinereihin kuin tutkittuun tietoon.

OPINNOT AARHUSIN YLIOPISTOLLA

Instituutin tilat sijaitsevat Aarhusin yliopiston kauniilla kampuksella. Vaikka instituutti ei olekaan Aarhusin yliopiston alainen, saavat stipendiaatit osallistua yliopiston kursseille. Tämä olikin todella hyvä asia, sillä ilman yliopiston kursseja olisi tavoitteellinen opiskelu ja tutkitun tiedon saanti jäänyt vähäiseksi.

Vaikka yliopiston englannin kielellä tarjottavien kurssien määrä on rajallinen, löytyy sieltä paljon mielenkiintoisia vaihtoehtoja. Kävin pääosin valtiotieteellisen tiedekunnan tarjoamilla kursseilla, mutta lisäksi minulla oli yksittäisiä kursseja esimerkiksi historian ja journalismin puolelta.

Instituutin yhteisessä opetuksessa on läsnäolopakko, mikä aiheutti hankaluutta yliopiston kurssien kanssa. Moni yliopiston kurssi, jolle olisin mielelläni osallistunut, osui päällekkäin instituutin opetuksen kanssa. Koen, että joissain tilanteissa olisi ollut hyödyllisempää ja järkevämpää päästä yliopiston tarjoamalle kurssille kuin osallistua instituutin tarjoamaan opetukseen.

OPINTOMATKAT

Stipendiaattiajan ehdottomia kohokohtia olivat opintomatkat San Franciscoon ja Lontooseen. Ohjelma näillä reissuilla oli tarkkaan mietitty ja järjestelyt tehty erinomaisesti. Pääsimme tutustumaan moniin paikallisiin mediataloihin, huippuyliopistoihin ja kiinnostaviin yrityksiin. Kaliforniassa vierailimme esimerkiksi Stanfordin sekä Berkeleyn yliopistoilla ja Googlella. Lontoossa pääsimme sekä The Guardianin että The Timesin ja BBC:n toimituksiin.

ELÄMÄ TANSKASSA

Aarhus on pieni ja söpö kuin nukkekoti. Pala sydäntäni jää ehdottomasti sinne. Pienestä koostaan huolimatta kaupungista löytyy paljon kiinnostavaa näkemistä ja tekemistä. Aarhusilaiset, kuten tanskalaiset ylipäättään, ovat loputtoman ystävällisiä ja auttavaisia. Vaikka olen suomalaiseksi hyvin ekstroverttia sorttia, tuntui aluksi hämmästyttävältä, että kadulla kävellessä tuntemattomat ohikulkijat katsovat suoraan silmiin ja hymyilevät. Kymmenen kuukauden aikana opin kuitenkin katsomaan takaisin ilman, että silmät refleksinomaisesti kääntyvät tuijottamaan kohti omia jalkoja. Toivonkin, että sain imettyä itseeni osan tanskalaisten onnellisuutta ja rentoa elämänasennetta. Hyggeä ei turhaan hehkuteta maailmanlaajuisesti.

LOPUKSI

Olen kiitollinen Helsingin Sanomain säätiölle ainutlaatuisesta mahdollisuudesta hypätä hetkeksi oravanpyörästä ja kehittää itseäni ammatillisesti. Koen että olen oppinut vuoden aikana valtavasti, kehittynyt paljon journalistina ja saanut aivan uudenlaisia näkökulmia, ymmärrystä ja aineksia ajatteluun.